

Inbreng COVM 6-11-2023 van werkgroep Luchtkwaliteit

Luchtmetingen vliegverkeer vliegbasis Leeuwarden

Voor en tijdens de Frisian Flag heeft TNO luchtkwaliteitsmetingen uitgevoerd rondom de vliegbasis Leeuwarden. Dit is gebeurd in opdracht van de Werkgroep Luchtkwaliteit van de COVM vliegbasis Leeuwarden. Het onderzoek wordt gefinancierd door het Ministerie van Defensie.

Aanleiding van dit onderzoek vormen aanhoudende zorgen bij een deel van de omwonenden van de vliegbasis Leeuwarden over de uitstoot van (ultra) fijnstof, stikstof en andere toxische stoffen door het militair vliegverkeer (inclusief proefdraaien en taxiën) van de vliegbasis Leeuwarden. Omwonenden klagen over Kerosinegeur. Een ander deel maakt zich zorgen om de gezondheid.

TNO heeft gemeten in het weekend (geen vliegverkeer), tijdens reguliere oefendagen en tijdens vijf dagen tijdens de Frisian Flag (worst case scenario).

In november 2019 heeft de COVM besloten om de werkgroep Luchtkwaliteit van de COVM opdracht te geven een plan te maken voor onderzoek naar de luchtkwaliteit met als doel duidelijkheid te verschaffen aan omwonenden en om zo nodig een vervolgplan te maken. Defensie heeft ook zitting in deze werkgroep.

In 2022 zijn er fijnstofmetingen gehouden in de dorpen rondom de vliegbasis. Hieruit bleek dat er geen specifiek uitstoot te linken was aan het vliegverkeer. Deze keer zullen naast fijnstof en ultra fijnstof diverse andere gezondheidsrelevante stoffen gemeten worden. In 2016 heeft TNO ook een ultra-fijnstofmeting gedaan in de dorpen Marsum en Jelsum. Er worden nu meer stoffen gemeten dan toen het geval was. In het meetplan worden de volgende stoffen genoemd:

PM10, PM2.5, ultrafijnstof (UFP), elementair koolstof en organisch koolstof (EC/OC), polycyclische aromatische koolwaterstoffen (PAK), stikstofoxiden (NOx), oliemist, vluchtige organische componenten (VOC) en aldehyden (carbonylverbindingen C1-C6).

De metingen zijn volgens TNO goed gelukt. De uitkomsten worden begin volgend jaar verwacht. GGD Fryslân is gevraagd om de resultaten mee te beoordelen. In COVM- vergadering van april 2024 zullen de meetrapportages van TNO en de reactie van GGD Fryslân besproken worden.

Werkgroep Luchtkwaliteit COVM vliegbasis Leeuwarden

Pieter de Haan voorzitter van de werkgroep; tel 06-28552609

Geert Verf, secretaris van de werkgroep; tel 06-21441323